

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
18.8.2020
Taltionumero
3416
Diaarinumero
4801/3/19

1 (7)

Asia Vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua koskeva valitus

Valittaja A

Päätös, jota valitus koskee

Helsingin hallinto-oikeus 22.8.2019 nro 19/0695/6

Asian aikaisempi käsittely

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen alainen viranhaltija on 3.1.2019 hylännyt A:n hakemuksen vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) mukaisesta kuljetuspalvelusta, koska A:ta ei ole pidetty vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammaispalveluasetus) 5 §:n 1 momentin tarkoittamana vaikeavammaisena henkilönä kuljetuspalvelun suhteen. Päätöksen perustelujen mukaan A:lla on sairauksien aiheuttamaa haittaa, mutta haitta ei kuitenkaan aiheuta A:lle toistaiseksi vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalveluoikeuden edellyttämiä erityisiä liikkumisvaikeuksia. A kykenee käyttämään julkista liikennettä.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto on päätöksellään 21.3.2019 (§ 206) hylännyt A:n oikaisuvaatimuksen ja pysyttänyt viranhaltijan päätöksen. Päätöksen perustelujen mukaan A:n liikkuminen on vaikeutunut, mutta siitä huolimatta hän on suoriutunut koematkasta itsenäisesti. A:lla ei ole katsottu olevan vammaispalvelulaissa tarkoitettuja kohtuuttoman suuria vaikeuksia käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä.

A on hallinto-oikeudessa vaatinut, että jaoston päätös kumotaan ja hänelle myönnetään kuljetuspalvelu.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt A:n valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammapalvelulaki) 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammapalveluasetus) 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Pykälän 2 momentin mukaan kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka saa näitä palveluja muun lain nojalla.

Asiassa saatu selvitys

A on 31.10.2018 päivätyllä ja sosiaalitoimeen 5.11.2018 saapuneella hakemuksella hakenut vammapalvelulain mukaista kuljetuspalvelua asiointi- ja vapaa-ajanmatkoihin. A:lla on käytössä rollaattori ja kävelykeppi liikkumisen apuvälineinä. Hän on ilmoittanut pystyvänsä liikkumaan kesällä 100 metriä ja talvella 50 metriä. Hakemuksen mukaan A ei voi käyttää portaita, jos portaiden yhteydessä ei ole kaidetta. A kykenee käyttämään matalalattiaisia raitiovaunuja, mutta ei uusia raitiovaunuja, sillä niissä on istuimet korokkeilla, pois lukien takaovien luona olevat neljä istuinta, jotka ovat lattiatasossa, mutta niistä kaksi on keskellä, jolloin ei saa mistään tukea. Hakemuksen mukaan lähimmälle pysäkillä on 150 metriä ja lähikauppaan 100 metriä.

Kuljetuspalvelun tarpeesta annetun lääkärintodistuksen 5.11.2018 mukaan A:lla on astma ja lanneselän kipua. A:n sairauksien aiheuttama haittaluokka hänen liikuntakyvyllään asteikolla 1–4 on astman osalta 3 ja lanneselän kivun osalta 4. Kokonaisarvio A:n vammojen ja sairauksien aiheuttamasta haitasta liikuntakyvyllä on arvioitu olevan 4, minkä mukaan A ei kykene käyttämään julkisia liikennevälineitä ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Lääkärintodistuksen mukaan A:n selkävun taustalla on skolioosi ja kompressiomurtumia osteoporoosin vuoksi, mistä

johtuen hänen liikkumisensa on hankalaa. A hengästyy helposti jo sisätiloissakin liikkuesssa. Lääkärintodistuksen mukaan fysioterapeutin kanssa tehtävää koematkaa ei tarvita täydentämään kuljetustarpeen arviota.

A:lla on verenpainetauti, korkea kolesteroli, 2-tyypin diabetes, palleatyrä ja astma, joka on keuhkopoliklinikan mukaan hoitotasapainossa. Lanne- selässä on kipua, vasemmalla kupera skolioosi ja osteoporoosi, nika- missa L 2 ja 4 yläpäätelevyissä kompressiota ad 40 prosenttia. Vasem- massa lonkassa on puoliproteesi. Alaraajoissa on suonikohjut ja turvo- tusta, minkä vuoksi on myönnetty hoitosukat. A:lla on merkittävä yli- paino, eikä hän harrasta liikuntaa. Rollaattoria hän ei ole käyttänyt liik- kuessaan raitiovaunulla, koska hän pelkää, että jää ovien väliin.

Fysioterapeutin koematkasta julkisilla liikennevälineillä antaman lau- sunnon mukaan koematka toteutettiin 28.12.2018 raitiovaunulla. A:lla oli käytössä sekä rollaattori että kävelykeppi. Kadut olivat osin jäisiä. A asuu yksin hissillisessä kerrostalossa, jonka ympäristö on tasamaastoa. Raitiovaunupysäkille on 200 metriä, lähiapteekkiin 300 metriä ja lähi- kauppaan 400 metriä. A kertoi kulkeneensa raitiovaunulla viimeksi 9.11.2018, jolloin käytössä oli ollut kävelykeppi. A oli kaatunut joulu- kuussa 2017 jäätyään raitiovaunun ovien väliin, ja tässä yhteydessä hä- nellä oli todettu häpyluun alahaaran murtuma.

A:n siirtyminen asunnosta hissillä alas ja pyöräkellarin kautta ulos sujui omatoimisesti, eikä ovien aukaisussa ollut vaikeutta. Fysioterapeutin eh- dotuksesta A otti koematkalle mukaan rollaattorin. Fysioterapeutti kul- jetti kävelykeppiä. Kävelymatkalla pysäkille A seisahtui kolme kertaa lyhyeksi aikaa, ja pysäkkiseisakkeella hän seiso i rollaattorista kiinni pi- täen. A ei halunnut mennä rollaattorin avulla raitiovaunuun, joten fy- sioterapeutti vaihtoi hänen kanssaan apuvälinettä ja tästä eteenpäin A kulki kävelykepin avulla. A siirtyi kävelykepin avulla matalalattiavau- nuun ja otti tukea kiinteästä tukikaiteesta. Matkakortin lukijalaitetta käyttäessään A hiukan horjahti. Tämän jälkeen hän siirtyi istumaan vie- reiselle kiinteälle penkille. Poistuessa A nousi ylös raitiovaunun pysäh- dyttyä ja siirtyi kiinteistä tukikaiteista ja kävelykepistä tukea ottaen ovesta pysäkkilaiturille.

Paluumatkalla kadun ylitys suojatietä pitkin tapahtui turvallisesti. Pääs- tyään toiselle puolelle A kertoi olevansa niin väsynyt, ettei jaksanut enää kulkea kävelykepin avulla. Tässä vaiheessa apuväline vaihdettiin rol- laattoriin. Asuintalon luona A vei rollaattorin pyöräkellariin ja siirtyi siitä kotiin kävelykepin avulla. Siirtymiset ovista tapahtuivat omatoimi- sesti. Pyydettyä arviota koematkan aiheuttamasta rasittuneisuuden tunteesta A arvioi sen olevan numeroilla ilmaistuna 8 maksimin ollessa 10.

Lausunnon mukaan tehdyllä koematalla A kulki rollaattorin kanssa ulkona sujuvasti. Liikkuminen oli hidasta ja varovaista. Raitiovaunulla liikkuaessaan hän ei halunnut käyttää rollaattoria, vaan käytti kävelykeppiä. Siirtymiset raitiovaunuun ja sieltä pois tapahtuivat vaikeuksitta A:n pitäessä hyvin kiinni kiinteistä tukikaiteista ja tukeutuen kävelykeppiin.

Asian arviointi ja hallinto-oikeuden johtopäätökset

Saadun selvityksen perusteella A:n liikkumista vaikeuttavat lanneselän kipu ja astma. A on kertonut, ettei pysty käsittelemään pahasti nivelrikoisilla käsillään rollaattoria julkisissa liikennevälineissä. Esitetyn lääkärinlausunnon mukaan A:n liikkumisen vaikeudet on kuvattu vaikea-asteisiksi. Hallinto-oikeus katsoo, että kuljetuspalvelun tarpeesta annetusta lääkärintodistuksesta ilmenevä arvio ei yksistään osoita, että A olisi kuljetuspalvelun suhteen vaikeavammainen. Tehty koematka on sujunut hyvin, eikä A ole tarvinnut apua.

Kun otetaan huomioon A:n sairauksista ja niiden aiheuttamista liikkumisrajoituksista sekä suoritetusta koematasta saatu selvitys, hallinto-oikeus katsoo, että A:ta ei kuljetuspalvelun tarvetta arvioitaessa ole valituksenalaista päätöstä tehtäessä ollut pidettävä sellaisena vammais palveluasetuksen 5 §:n 1 momentin tarkoittamana vaikeavammaisena, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Jaoston päätöstä ei muuteta.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

A on valituksessaan vaatinut hallinto-oikeuden päätöksen uudelleenarviointia.

A on esittänyt vaatimuksensa tueksi muun ohella, että hän käyttäisi raitiovaunua, jos käytössä olisivat entisenlaiset matalalattiaosaiset tasaisesti ja turvallisesti kulkevat vaunut. Hän ei pysty käyttämään uudenlaisia raitiovaunuja. Nykyiset huojuvat ja nykivät Skoda-raitiovaunut eivät sovi A:lle. A ei pysty kulkemaan ilman taksia minnekään.

A:n omalääkärin mukaan fysioterapeutin kanssa tehtävää koematkaa ei tarvita. Kuitenkin fysioterapeutti on ollut isossa roolissa A:n kuljetuspalveluasiassa. Koematkapäivänä liikenne oli ollut hiljaista lomien vuoksi, eikä A siten ole ollut muiden ihmisten tiellä. Raitiovaunu oli kulkenut rauhallisesti, mutta silti A oli horjahtanut sisään astuessaan.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on antanut selityksen, jossa on vaadittu valituksen hylkäämistä ja viitattu asiassa aiemmin esitettyyn sekä lisäksi lausuttu muun ohella, että A ei ole esittänyt sellaisia uusia seikkoja, joiden perusteella jaoston päätöstä pitäisi muuttaa.

A on vastaselityksessään esittänyt muun ohella, että äskettäin todettu eteisvärinä heikentää voimia entisestään.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus kumoo Helsingin hallinto-oikeuden sekä Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston päätökset ja palauttaa asian Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Hallinto-oikeuden päätöksessä selostettujen säännösten lisäksi *hallintolain* 31 §, jonka 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Pykälän 2 momentin mukaan asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asianosaisen on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen.

Asian ratkaisun kannalta keskeiset tosiseikat

Asian ratkaisun kannalta keskeiset tosiseikat on selostettu hallinto-oikeuden päätöksen kohdassa ”Asiassa saatu selvitys”.

Oikeudellinen arviointi

Vammaispalvelulain tarkoittamia kuljetuspalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena henkilönä pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Vaikeavammaisuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota henkilön sairaudesta ja vammasta saatavaan lääkärintodistukseen ja sen merkitykseen kuljetuspalvelujen järjestämisessä. Henkilön vaikeavammaisuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota lääkärinlausuntojen lisäksi myös muihin selvityksiin, kuten esimerkiksi tehtyyn koematkaan, ja siihen, onko henkilöllä tosiasiallisesti mahdollisuus käyttää esteetöntä julkista liikennettä sekä siihen, millä etäisyydellä käytettävät joukkoliikennepaikat

sijaitsevat henkilön kodista. Viranomaisen on selvitettävä riittävän luotettavasti henkilön kyky liikkua ja otettava päätöksenteossaan kantaa asiassa kertyneiden selvitysten perusteella siihen, onko henkilöä pidettävä vaikeavammaisena vammaispalvelulaissa tarkoitettujen kuljetuspalvelujen suhteen.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston päätöksen perustelujen mukaan A:n liikkuminen on vaikeutunut, mutta siitä huolimatta hän on suoriutunut koematkasta itsenäisesti. A:lla ei ole katsottu olevan vammaispalvelulaissa tarkoitettuja kohtuuttoman suuria vaikeuksia käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä.

Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan tehty koematka on sujunut hyvin, eikä A ole tarvinnut apua. Hallinto-oikeus on siten katsonut, kun otetaan huomioon A:n sairauksista ja niiden aiheuttamista liikkumisrajoituksista sekä suoritetusta koematkasta saatu selvitys, että A:ta ei kuljetuspalvelun tarvetta arvioitaessa ole lautakunnan päätöstä tehtäessä ollut pidettävä sellaisena vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vaikeavammaisena, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Korkein hallinto-oikeus toteaa, että fysioterapeutin koematkasta julkisilla liikennevälineillä antamasta lausunnosta, jonka sisältö on tarkemmin selostettu hallinto-oikeuden päätöksessä, käy ilmi, että fysioterapeutin ehdotuksesta A oli ottanut koematkalle mukaan rollaattorin ja että fysioterapeutti oli puolestaan kuljettanut kävelykeppiä. Lisäksi lausunnosta käy ilmi, että kun A ei ollut halunnut mennä rollaattorin avulla raitiovaunuun, fysioterapeutti oli vaihtanut hänen kanssaan apuvälinettä. Tästä eteenpäin A oli kulkenut kävelykepin avulla. Lausunnosta käy vielä ilmi, että paluumatkalla A oli loppumatkasta vaihtanut kävelykepin rollaattoriin.

Korkein hallinto-oikeus katsoo fysioterapeutin lausunnosta ilmenevien edellä mainittujen seikkojen perusteella, että asiassa on toteutetun koematkan perusteella jäänyt epäselväksi A:n kyky käyttää itsenäisesti julkisia kulkuneuvoja. Koematkan selostuksen perusteella A on joutunut vaihtamaan matkan aikana apuvälinettä, eikä hän ole myöskään pystynyt kuljettamaan ilman apua molempia apuvälineitä. Asiassa on siten jäänyt epäselväksi, onko A:ta hänen vammoistaan ja sairauksistaan saadun selvityksen perusteella pidettävä vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vaikeavammaisena henkilönä, joka tarvitsee välttämättä kuljetuspalvelua vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoistaan.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystalautakunnan jaoston ei olisi tullut hylätä A:n hakemusta vammaispaalvelulain tarkoittamista kuljetuspalveluista mainitsemallaan perusteella. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden ja sosiaali- ja terveystalautakunnan päätökset on kumottava ja asia palautettava talautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Eija Siitari
oikeusneuvos

Leena Äärilä
oikeusneuvos

Kari Tornikoski (t)
oikeusneuvos

Jaakko Autio
oikeusneuvos

Tero Leskinen
oikeusneuvos

Riitta Hämäläinen
Asian esittelijä, esittelijäneuvos

Jakelu

Päätös	A, maksutta
Jäljennös	Helsingin hallinto-oikeus
	Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystalautakunta
Asiakirjat	Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystalautakunta